

OLGA MERINO / ОЛЬГА МЕРІНО

Народилась 1965 року у Барселоні, Каталонія.

Іспанська журналістка, колумністка та письменниця.

Магістр мистецтв (латиноамериканські студії) Університетського коледжу Лондона (стипендія **La Caixa**/Британської ради).

У 1993-1998 рр. жила і працювала у Москві як репортерка каталонського видання El Periódico de Catalunya. Як кореспондентка висвітлювала події Першої російсько-чеченської війни, зокрема в Будьоновську. Її досвід там ліг в основу дебютного роману “Червоний попіл” (“Cenizas rojas”).

У 2006 році опублікувала “Las normas son las normas”, коротку історію, дія якої відбувається під час Кримської війни. За неї отримала Премію Vargas Llosa NH.

У 2022 році опублікувала мемуари “Cinco inviernos” – збірник щоденників зі спостереженнями під час перебування в Москві.

Публікувалася також в Diario de Mallorca, El Periódico, El País, MSN Spain, Clarín (Аргентина), La Vanguardia, SPORT, El HuffPost, La Nueva España, Levante-El Mercantil Valenciano, La Opinion de Zamora, Diario Información, El Correo Gallego, El Norte de Castilla, Faro de Vigo, Faro de Vigo Galego, La Opinion de Málaga, La Opinion de Murcia, Diario Córdoba, Dialnet - Universidad de La Rioja, La Provincia, El Periódico de Aragón, El Periódico de España, El Día La Opinion de Tenerife, Diario de Ibiza, El Periódico Mediterráneo, La Opinion A Coruña, El Periódico Extremadura, Superdeporte, Diari de Girona, El Periódico Catalunya, Gastroenterology, Regió7, La Crónica de Badajoz, Empordá Setmanari.

Рейтинг статей – 0-0-1.

Поточний висновок: авторка однобічно висвітлює російсько-українську війну на користь Росії, акцентуючи увагу на проблемах України. Авторка применшує загрозу з боку Росії щодо Європи. Культурна упередженість авторки та її проживання в Росії протягом тривалого часу впливають на її експертні оцінки, спотворюють об’єктивне висвітлення подій. Існує ймовірність, що авторка використовує переважно російські джерела для висвітлення війни.

Елементи ризику

У Росії (у 90-х) авторка познайомилась з “Юрием Крючковим”, якого вона називає “[російським братом](#)”. Він був її перекладачем (до цього [працював](#) у Інтерфаксі у РФ), і вона досі з ним [підтримує](#) контакт.

Перекладачі, яких надавали журналістам у СРСР, дуже [часто](#) були агентами КГБ. Ба більше, будівля, у якій вона жила, була повністю під наглядом КГБ, і вона про це [знала](#).

Очевидно також, що вона [працювала](#) з фотографами та іншим різним персоналом, які були росіянами.

Юрій Крючков був [присутній](#) з «невідомих причин» у кімнаті голосування поруч із Жириновським, коли той кидав бюлетень під час голосування за президента Росії після розпаду СРСР.

Після початку повномасштабної війни, вона прямо [каже](#) про те, що любить Росію, “незважаючи на путіна”.

До початку повномасштабного вторгнення (19 лютого 2022 р.), у контексті публікації своєї книги про СРСР/РФ, [говорила](#) про Росію та [“українську кризу”](#).

[Публікується](#) у російських ИноСМИ.

**Ми маємо більш детальну інформацію про авторку та її інтереси, пов'язаних осіб та зони ризику на основі решти даних, але з метою якісного використання зібраних даних розслідування, поки вимушені закрити публічний доступ до цієї інформації.*

ПІДОЗРІЛІ СТАТТІ

1. Atruenan los tambores de guerra (укр. Барабани війни б'ють далі)

Видання:	El	Periodico
Формат:		опінія
Дата:		30.03.2024
Посилання:	https://www.elperiodico.com/es/opinion/20240330/atruenan-tambores-guerra-100440707	

Применшення загрози з боку Росії; гіперболізація проблем Європи.

Тим часом Владімір Путін, чия надійність не є бездоганною, називає «абсолютною нісенітницею» заяви Заходу про те, що Росія готується атакувати Європу. То що ж робити 27 країнам ЄС, які перебувають у економічній та моральній стагнації?

Mientras, Vladímir Putin —su credibilidad no es precisamente un lago cristalino— tacha de «total disparate» las declaraciones occidentales acerca de que Rusia se dispone a atacar a Europa. Entonces, ¿qué deben hacer los Veintisiete en su estancamiento económico y moral?

Акцентування уваги на проблемах України та ігнорування її військових досягнень; ігнорування проблем Росії.

На місцях, через два роки після злочинного нападу Путіна на Україну, ситуація виглядає гіршою, ніж будь-коли. Київ уникає непопулярної спроби знизити вік призову і відчуває гостру нестачу боєприпасів, оскільки європейська підтримка не матеріалізується, а додаткова допомога від США (60 мільярдів доларів) залишається замороженою в Сенаті через опір республіканців (побачимо, чи вдасться реалізувати чеський план щодо закупівлі тисяч артилерійських снарядів на світовому ринку). Натомість диктатура, встановлена в Кремлі, не має жодних проблем ані з постачанням військової техніки (Китай, Іран), ані з новими військами, які набираються за допомогою найманців або призову за указом. Україна недостатньо укріпила свої лінії оборони (протитанкові рови, мінні поля, «драконівські зуби»).

Sobre el terreno, dos años después del ataque criminal de Putin contra Ucrania, el panorama pinta más negro que nunca. Kiev esquiva la impopular tentativa de bajar la edad de reclutamiento y anda hambriento de munición, pues el apoyo europeo no se sustancia y la ayuda adicional norteamericana (60.000 millones de dólares) permanece congelada en el Senado por la oposición republicana (veremos en qué queda el plan checo de comprar miles de proyectiles artilleros en el mercado mundial). La dictadura instalada en el Kremlin, en cambio, no tiene problema alguno ni con el suministro bélico (China, Irán) ni con las tropas frescas, mediante mercenarios o levas por decreto. Ucrania no ha fortificado lo suficiente sus líneas de defensa (zanjas antitanque, campos minados, ‘dientes de dragón’).

Фактично просування необхідності поступок з боку України для умиротворення Росії.

Відсутність упродовж тексту засудження РФ. Ігнорування інтересів України.

Прирівняння жертви до агресора: Україна не продовжує «кровопролиття», а бореться із зовнішньою агресією за свою незалежність.

Можливо, єдиним прийнятним виходом є сісти за стіл переговорів, а не продовжувати кровопролиття.

Tal vez la única vía plausible sea sentarse a negociar en lugar de seguir alimentando la carnicería.

Український переклад

Барабани війни б'ють далі

Перед Європою, яка перебуває в економічному та моральному паралічі, стоїть нелегке завдання в Україні, коли Росія завершує нову широкомасштабну атаку. Чи настав час для переговорів?

Я не знаю, чи Іспанія є пацифістською країною через чітко сформульоване переконання, чи тому, що кордон з Росією знаходиться дуже далеко. Справа в тому, що 60% іспанців виступають проти збільшення військових витрат (сьогодні 1,2%) ВВП, в той час як тут і там посилюються войовничі промови, такі як промова Дональда Туска, прем'єр-міністра Польщі: «Ми живемо в передвоєнний час. Я не перебільшую». Останніми тижнями подібні заяви зробили також голова Європейської комісії Урсула фон дер Ляєн та міністр Маргарита Роблес. Не кажучи вже про Еммануеля Макрона і його ідею відправити західні війська в Україну; у політиці немає дрібниць, і його портрет у боксерських рукавичках, як у Роберта де Ніро у фільмі «Дикий бик», має на меті підкріпити образ бойовитого президента, з силою, готового, можливо, скористатися майбутніми витратами на озброєння. До речі, Франція є другим у світі експортером зброї.

При цьому міністр закордонних справ Олаф Шольц в інтерв'ю німецькій газеті запевняє, що ведуться переговори з експертами з питань оборони різних країн, включаючи Україну, з метою вивчення можливих сценаріїв досягнення мирного врегулювання. **Тим часом Володимир Путін, чия надійність не є бездоганною, називає «абсолютною нісенітницею» заяви Заходу про те, що Росія готується атакувати Європу. То що ж робити 27 країнам ЄС, які перебувають у економічній та моральній стагнації? У цій ситуації немає простої відповіді.**

На місцях, через два роки після злочинного нападу Путіна на Україну, ситуація виглядає гіршою, ніж будь-коли. Київ уникає непопулярної спроби знизити вік призову і відчуває гостру нестачу боєприпасів, оскільки європейська підтримка не матеріалізується, а додаткова допомога від США (60 мільярдів доларів) залишається замороженою в Сенаті через опір республіканців (побачимо, чи вдасться реалізувати чеський план щодо закупівлі тисяч артилерійських снарядів на світовому ринку). Натомість диктатура, встановлена в Кремлі, не має жодних проблем ані з постачанням військової техніки (Китай, Іран), ані з новими військами, які набираються за допомогою найманців або призову за указом. Україна недостатньо укріпила свої лінії оборони (протитанкові рови, мінні поля, «драконівські зуби»).

Експерти прогнозують, що після весняного танення снігу та сезону болот Росія розпочне новий великий наступ уздовж лінії фронту, який зробить застій, що розглядався кілька місяців тому, найкращим сценарієм. Зеленський побоюється, що нинішня карта, на якій Україна втратила п'яту частину своєї території та більшість виходів до моря, стане основою для майбутніх мирних переговорів, але «зараз небезпека настільки велика, що це буде найменш поганим варіантом» («The Economist»). **Можливо, єдиним прийнятним виходом є сісти за стіл переговорів, а не продовжувати кровопролиття.**

Іспанський оригінал

Atruenan los tambores de guerra

Europa, en su parálisis económica y moral, no tiene fácil dar el do de pecho en Ucrania, cuando Rusia ultima un nuevo embate a gran escala. ¿Ha llegado la hora de negociar?

No sé si España es un país pacifista por un convencimiento bien articulado o porque la frontera con Rusia queda muy lejos. El caso es que el 60% de los españoles se muestra contrario al incremento del gasto militar (hoy el 1,2%) del PIB, mientras arrecian aquí y allá las arengas belicistas, como la de Donald Tusk, el primer ministro polaco: «Estamos en una época de preguerra. No exagero». En las últimas semanas, también se han expresado en parecidos términos tanto la presidenta de la Comisión Europea, Ursula von der Leyen, como la ministra Margarita Robles. Por no hablar de Emmanuel Macron y su idea de mandar tropas occidentales a Ucrania; en política nada es baladí, y su retrato con los guantes de boxeo enfundados, en plan Robert de Niro en ‘Toro Salvaje’, pretende afianzar el mensaje de un presidente combativo, con músculo, dispuesto tal vez a sacar partido del dispendio armamentístico que se avecina. Francia, por cierto, es la segunda exportadora mundial de armas.

A todo esto, el canciller Olaf Scholz asegura, en una entrevista con un diario alemán, que se están desarrollando conversaciones con expertos de defensa de varios países, incluida Ucrania, con el fin de estudiar posibles escenarios para una paz negociada. **Mientras, Vladímir Putin —su credibilidad no es precisamente un lago cristalino— tacha de «total disparate» las declaraciones occidentales acerca de que Rusia se dispone a atacar a Europa. Entonces, ¿qué deben hacer los Veintisiete en su estancamiento económico y moral?** No hay respuesta sencilla en esta tesitura.

Sobre el terreno, dos años después del ataque criminal de Putin contra Ucrania, el panorama pinta más negro que nunca. Kiev esquivaba la impopular tentativa de bajar la edad de reclutamiento y anda hambriento de munición, pues el apoyo europeo no se sustancia y la ayuda adicional norteamericana (60.000 millones de dólares) permanece congelada en el Senado por la oposición republicana (veremos en qué queda el plan checo de comprar miles de proyectiles artilleros en el mercado mundial). La dictadura instalada en el Kremlin, en cambio, no tiene problema alguno ni con el suministro bélico (China, Irán) ni con las tropas frescas, mediante mercenarios o levas por decreto. Ucrania no ha fortificado lo suficiente sus líneas de defensa (zanjas antitanque, campos minados, ‘dientes de dragón’).

Los expertos vaticinan que, tras el deshielo de la primavera y la temporada de los barrizales, Rusia emprenderá un nuevo gran impulso a lo largo de la línea del frente, un embate que haría parecer el estancamiento que se barajaba hace unos meses el mejor de los escenarios. Zelenski teme que el mapa actual, donde Ucrania ha perdido una quinta parte de su territorio y la mayoría de sus accesos al mar, se convierta en la base de una futura negociación de paz, pero «los peligros son ahora tan grandes que esta sería la opción menos mala» (‘The Economist’). **Tal vez la única vía plausible sea sentarse a negociar en lugar de seguir alimentando la carnicería.**

Решта матеріалів для розуміння контексту авторки

2. Olga Merino: «Soy la madre de mí misma» (укр. Ольга Меріно: Я сама собі мати)

Видання:

Zenda

Формат:

інтерв'ю

Дата:

02.02.2022

Посилання: <https://www.zendalibros.com/olga-merino-soy-la-madre-de-mi-misma/>

Високий рівень симпатії авторки до Росії може впливати на рівень об'єктивної оцінки.	
Те, що розуміється під російською душею, – це культурний конструкт: Набоков визначив цю меланхолію як «Тоску». Можливо, тому, що я сама меланхолік, я відчула зв'язок з цим захопливим ландшафтом: безмежністю рівнини, білизою снігу.	Lo que se entiende por el alma rusa es un constructo cultural: esa melancolía la definió Nabokov como Toska. Quizá porque yo misma soy melancólica, conecté con ese paisaje que engulle: la vastedad de la llanura, el blanco de la nieve.
Виправдовує Росію і Путіна, зокрема напад на Україну тим, що Захід, буцімто, принизив СРСР/Росію.	
В епоху Казахстану та України роки, про які розповідає Ольга Меріно, сприймаються з нетерпінням. «Кінець історії був брехнею. Наївно вважалося, що якщо опустити червоний прапор із серпом і молотом Кремля та застосувати дієві рецепти реформування економік збіднілих західних країн, тобто лібералізацію чи скасування субсидій, — все покращиться. Але це було не так. Сьогоднішній Путін був би незрозумілим без приниження СРСР».	En tiempos de Kazajistán y Ucrania, los años que cuenta Olga Merino se leen con urgencia. «Lo del fin de la historia fue una mentira. Ingenuamente, se creyó que al arriar la bandera roja con el martillo y la hoz del Kremlin y al aplicar recetas válidas para reformar las economías de países depauperados de Occidente, es decir liberalización o eliminación de subsidios, todo mejoraría. Pero no fue así. El Putin de hoy no se explicaría sin la humillación de la URSS».

Український переклад інтерв'ю.

Ольга Меріно: Я сама собі мати

Утворі *«Cinco inviernos»* («П'ять зим») (Альфагуара) **Ольга Меріно** розповідає про руйнування світу та закулісні події покликання. Книга, яка розбиває тебе глибоко зсередини і змушує плакати всім тілом.

Листопад 1992 року, Радянський Союз розпадається. Ольга Меріно, якій ще не було й тридцяти, приїхала до Москви кореспонденткою. Хоча вона тоді не розмовляла російською, протягом п'яти років вона вела хроніку кінця комунізму для газети *El Periódico de Catalunya*. Вона жила у ворожому середовищі, де панували хаос, лінь, дефіцит, інфляція, невизначеність, алкоголізм, меланхолія та поразка... і хоча вона могла впоратися з усім цим, **Ольгу Меріно лякало лише одне, лише одне: чиста сторінка**. Це тема *«Cinco inviernos»* («П'ять зим») (Alfaguara), книги розбитого снігу, журналу російського степу, коли хтось переживає його зсередини.

Події нової книги Ольги Меріно розгортаються в епоху Бориса Єльцина після падіння Берлінської стіни. Це був період потрясінь: падіння залізної завіси, економічні реформи, які нікого не врятували від бідності, обіцянка нової людини, що зникла в одну мить. З того часу Ольга Меріно вела зошити, до яких вона звернулася тридцять років по тому, і з яких виникла некласифікована книга. Розташовуючись посередині між романом, щоденником та журналістикою хронік, надиктованими по телефону, немов хтось викрикує вірш, у *«П'яти зимах»* Меріно пропонує наслідки влади, яка зараз перезброюється. Але, понад усе, вона розповідає про війну всередині себе.

На сторінках «Cinco Inviernos» Меріно пропонує набагато більше, ніж просто журналістику. Як і у своєму романі *«La forastera»* (Альфагуара), вона відкриває себе та розриває серце читача своєю прозою. Ці сторінки складають політичний та історичний рукопис, і, звичайно, журналістський, безсумнівно, але це також закулісне служіння, журнал, який читають з мукою та невідкладністю, книга, яка розриває глибоко всередині і над якою потрібно плакати всім тілом.

«П'ять зим» – це щоденник молодої журналістки, яка, занурена в російську культуру, прагне здійснити свою мрію стати письменницею. Зв'язана між собою колишньою та сьогоднішньою, вона ставить читача перед питанням спростування історії та формуванням власного покликання. У цій книзі Меріно бачить усе, розповідає про все: **від розпуску З'їзду народних депутатів Росії та Верховної Ради до бетонного саркофага, що оточує Чорнобильський реактор**. У *«П'яти зимах»* Меріно розповідає свої мемуари, пропонуючи читачеві свої спогади. Саме про це письменниця розповідає в цьому інтерв'ю.

Сама собі мати

Ольга Меріно вирушила шукати *« нестримне літературне покликання в країні, яка розпадалася »*. У Росії вона стала дорослою та оповідачкою, загартовуючи себе, доки не розвинула власний голос. *« З того часу минуло тридцять років. Те, ким я є зараз, не має нічого спільного з тією несвідомою дівчиною; я почувуюся своєю власною матір'ю. Я відчуваю певну ніжність до того, що бачу:*

романтичні марення та ідеалізм у журналістиці та в інших речах також», – каже ця жінка із сивим волоссям та чорними як смола очима.

Письменниця розглядає деякі предмети, які вона цінувала в той час, зокрема п'ятикутну червону зірку, якою вона колись прикрашала різдвяну ялинку. Меріно згадує ті роки як привілей, можливо, батіг, що резонує в музиці для хамелеонів. «*Я йшла по руїнах і переживала те, що перетворило б мене на письменницю*», – каже вона сьогодні. Якщо Ольга наважилася відкрити ці зошити, провітрити їх і переписати, то це тому, що, нарешті, і після величезних зусиль, вона каже, що відчуває себе письменницею. «*Я присвятила цьому своє життя; я пішла на багато жертв, щоб досягти цього*».

У цих російських зошитах **Ольга Меріно** пропонує нам свої мемуари, спогади, власні голоси і, чому б і ні, залізницю, яка знову і знову проходить повз чутливу жінку, спраглу письма, когось, хто намагається навчитися писати, навіть розповідаючи про світ на межі зникнення. Ці сторінки показують когось, зробленого з граніту, «*істоту, яка сповідує благоговійний страх перед письменством*» і яка кличе красу, як сусід-алкоголік стукає у дерев'яні двері. Сміттєзвалище майбутнього, літера за літерою.

Брудний білий колір, борошно переписування

« Залишається лише один заголовок: Радянський Союз розпався 25 грудня 1991 року. Ми говоримо про ринкові реформи та ідею недосконалої демократії, але за всіма цими цифрами стояв людський біль. Тим, кому було за п'ятдесят, хтось раптом сказав: вашої країни не існує, все, у що ви вірили, було брехнею, і вам слід знайти вихід. Ви бачили людей, велику державу, тих, хто першим вивів Юрія Гагаріна на орбіту Землі, які рилися в гнилих плодах», – пояснює Ольга Меріно.

У супроводі Юрія, свого перекладача, Ольга Меріно розгортає перед читачем Росію, де все здається приреченим на меланхолію, брудний сніг і трагедію. Похмілля царів та імператив ландшафту, який завжди пожирає тих, хто намагається його перетнути. Ольга покинула Росію в 1998 році. Перед посадкою в літак перекладач вручив їй листа. Він звернувся до неї як до своєї іспанської сестри. Він попросився, давши їй зрозуміти, що Росія вже є частиною її, але тепер вона вирушає у свою останню подорож: «*Ви повертаєтеся до нормального життя, де люди більше не виживають, а насолоджуються життям*».

Щось болить у цій книзі, від першої до останньої сторінки, і саме тому вона буде книгою року, навіть якщо 2022-й зникне. «*П'ять зим*» – це сніг та його виразки, щоденник солдата, якого час перетворив на собор. **Переписуючи свої зошити, Ольга Меріно викликає, викопує та ставить себе перед дзеркалом себе та часів, у яких вона жила .** *« Те, що розуміється під російською душею, – це культурний конструкт: Набоков визначив цю меланхолію як «Тоску». Можливо, тому, що я сама меланхолік, я відчула зв'язок з цим захопливим ландшафтом: безмежністю рівнини, білизною снігу. Там було нелегко жити*

» , – згадує вона. « У Москві було прислів'я, яке звучало приблизно так: є три види, які не можуть вижити в Росії: вегетаріанці, непитущі та жінки ».

Ні слабкість, ні непостійність

Окрім історичних фактів, у книзі «*П'ять зим*» Ольга Меріно показує світ, який не зник повністю, місце, де сніг та алкоголь роз'їдають усе. У сучасному суспільстві, яке руйнує статуї та заражає власні скелі, ця книга — це вогонь, непохитна правда, в якій молода репортерка терпить, не запитуючи себе, чому вона це робить.

« Перечитуючи зошити, я усвідомила, як моє покоління, або, як я думаю, ми, сприймало фемінізм та жіночність. Ми ставили на рівність усе; ми помилково вважали, що ми рівні, а шлях до рівності полягав у тому, щоб не виявляти жодної слабкості чи жіночої мінливості. У журналістській сфері жінки були самотні, і я справді вірю, що саме там, за таких обставин, кується голос ».

У цій книзі читач знаходить жінку, захоплену покликанням, яка віддано розповідає про цю боротьбу. Хоча кожна революційна історія містить у собі епопею та марення, **Ольга Меріно не виявляє ні ентузіазму, ні відразу, розповідаючи про похорон нової людини, яка зачарувала ціле покоління . « Мені подобається фраза Маргарити Дюрас: жалоба за комунізмом — наша ідеологія »**, — каже авторка, згадуючи свої російські дні.

В епоху Казахстану та України роки, про які розповідає Ольга Меріно, сприймаються з нетерпінням. « Кінець історії був брехнею. Наївно вважалося, що якщо опустити червоний прапор із серпом і молотом Кремля та застосувати дієві рецепти реформування економік збіднілих західних країн, тобто лібералізацію чи скасування субсидій, — все покращиться. Але це було не так. Сьогоднішній Путін був би незрозумілим без приниження СРСР ».

У подвійному реєстрі, в якому Меріно переплітає особисте та колективне, стає зрозуміло, що історія робить з країнами. *« Ми думали, що Радянський Союз чарівним чином стане західною демократією. У хаосі 1990-х, за Єльцина, Росія була схожа на Чикаго в 1930-х: на вулицях лежали мертві люди, але принаймні була свобода преси; не зараз. Вони вбили Анну Політковську, яка ретельно розслідувала чеченське питання. Путін зробив те, що ми бачили. Путін поклав край хаосу тих років. Це тривожний режим ».*

Письменник, аутсайдер

П'ять зим дають тобі багато. **Разом вони утворюють гібрид літератури та журналістики, ту кістку, яку ніколи не можна зламати . « У цій книзі я показую себе розділеною, але все виражено словами. Я була в місці, яке було чистим стимулом, навіть те, що завдавало мені болю. Історії падали з неба. Іноді неможливо було знати, справжні вони чи ні. У цих зошитах я намагалася**

зафіксувати те, що переживала, і могла б зафіксувати в хроніках через брак часу чи простору. Ці тексти мають відчуття відкладеного покликання, по-перше, тому що темп інформації був таким шаленим, і щодня щось відбувалося. Однак у них відчуваєш, що щось починає формуватися. Співіснування між тим, що руйнується, і тим, що ще має народитися».

Хоча вони належать до різних світів, «П'ять зим» і «Незнайомка» мають спільний голос. Обидві книги ведуть люди, які сюди не належать, пронизливі погляди, що пронизують речі саме тому, що вони не належать їй повністю. «Коли я прибуваю до Росії, я — незнайомка, це відчуття неприналежності, як би я цього не хотіла. «Незнайомка» збіглася з пандемією; вона вийшла, і за кілька днів нас закрили. Після восьми років без публікацій я відчувала, що розпадаюся, як СРСР. Незважаючи на це, роман прокладає собі шлях. Можливо, це та мій вік дали мені право опублікувати ці зошити, в яких я тепер можу впізнати себе як письменницю».

Іспанський оригінал

Olga Merino: «Soy la madre de mí misma».

En *Cinco inviernos* (Alfaguara), **Olga Merino** narra la demolición de un mundo y la trastienda de una vocación. Un libro que rompe muy adentro y con el que para llorar hace falta el cuerpo entero.

Corre el mes de noviembre del año 1992 y la Unión Soviética se cae a pedazos. Olga Merino, que aún no cumple los treinta, aterriza en Moscú como corresponsal. Aunque entonces no sabía hablar ruso, envió durante cinco años las crónicas del fin del comunismo para *El Periódico de Catalunya*. Vivió en un ambiente hostil, un lugar donde imperaba el caos, la indolencia, la escasez, la inflación, la incertidumbre, el alcoholismo, la melancolía y la derrota... y aunque pudo con todo eso, **a Olga Merino sólo la intimidaba una cosa, una sola: la página en blanco**. Ese es el tema de *Cinco inviernos* (Alfaguara), un libro de nieve rota, una bitácora de la estepa rusa cuando alguien la vive en su interior.

El nuevo libro de Olga Merino transcurre en los años de Boris Yeltsin tras la caída del muro de Berlín. Es el momento del hervidero: el desplome de la cortina de acero, las reformas económicas que no salvarían a nadie de la pobreza, la promesa del hombre nuevo desapareciendo de un plumazo. De aquel tiempo, Olga Merino guardó libretas a las que se asomó treinta años después y de las que emergió un libro inclasificable. A mitad de camino entre la novela, el dietario o el periodismo de crónicas dictadas por teléfono como quien escribe a gritos un poema, Merino propone en *Cinco inviernos* el desenlace de una potencia que hoy se rearma. Pero, sobre todo, narra la guerra de sí misma.

Merino ofrece mucho más que periodismo en las páginas de *Cinco inviernos*. Como ya lo hizo en su novela *La forastera* (Alfaguara), se abre en canal y rasga con su prosa el pecho de quien la lee. Estas páginas componen un manuscrito político e histórico, y por supuesto periodístico, qué duda cabe, pero es también la trastienda de una vocación, una bitácora que se lee con desgarró y urgencia, un libro que rompe muy adentro y con el que para llorar hace falta el cuerpo entero.

Cinco inviernos es la bitácora de una joven periodista que, inmersa en la cultura rusa, persigue el sueño de ser escritora. Encuadrada entre la que fue y la que es hoy, planta al lector ante la refutación de la historia y la forja de una vocación. En este libro, Merino todo lo ve, todo lo cuenta: **desde la disolución del Congreso de los Diputados del Pueblo de Rusia y el Sóviet Supremo hasta el sarcófago de hormigón que recubre el reactor de Chernóbil**. En *Cinco inviernos*, Merino cuenta sus memorias, ofrece al lector sus recuerdos. De eso habla la escritora en esta entrevista.

Madre de sí misma

Olga Merino se fue a buscar una «*vocación literaria desafortada a un país que se venía abajo*». En Rusia se hizo adulta y narradora, se endureció hasta templar una voz propia. «*Han pasado treinta años desde entonces. La que soy ahora no tiene nada que ver con esa chica inconsciente, me siento la madre de mí misma. Me produce cierta ternura cosas que veo: los desvaríos románticos y el idealismo en cuanto al ejercicio del periodismo y también en otras cosas*», dice esta mujer de melena gris y ojos oscuros como azabaches.

La escritora pasea la mirada por algunos objetos que atesoró en ese tiempo, incluida una estrella roja de cinco puntas con la que alguna vez decoró un árbol de navidad. Merino recuerda aquellos años como un privilegio, acaso el látigo que resuena en una música para camaleones. «*Estaba caminando sobre los cascotes y viviendo cosas que me irían convirtiendo en escritora*», dice hoy. Si Olga se ha atrevido a abrir esas libretas, a orearlas y reescribirlas, es porque, al fin, y tras enormes esfuerzos, dice sentirse escritora. «*He dedicado mi vida a esto, he hecho muchas renunciaciones para conseguirlo*».

En estas libretas rusas, **Olga Merino nos ofrece sus memorias, sus recuerdos, las voces de sí misma** y, por qué no, el ferrocarril que pasa una y otra vez sobre una mujer sensible y hambrienta de escritura, alguien que intenta aprender a escribir, incluso a pesar de tener que contar un mundo en trance de desaparecer. En estas páginas se muestra alguien hecho de granito, «*un ser que profesa un temor reverencial a la escritura*» y que llama a la belleza como un vecino alcohólico golpea la puerta de madera. El basurero del futuro, letra por letra.

«Nos quedamos con el titular: la Unión Soviética acabó el 25 de diciembre del año 1991. Hablamos de las reformas de mercado y la idea de una democracia imperfecta, pero detrás de todas esas cifras hubo dolor humano. A los que tenían más de cincuenta años, de pronto alguien les dijo: tu país no existe, todo lo que creías era una patraña y búscate la vida. Veías a la gente, a la gran potencia, a los primeros que colocaron a Yuri Gagarin en la órbita terrestre, rebuscando en la fruta podrida», explica Olga Merino.

Acompañada por Yuri, su traductor, Olga Merino despliega ante quien la lee una Rusia en la que todo parece predestinado a la melancolía, la nieve sucia y la tragedia. La resaca de los zares y el imperativo de un paisaje que siempre devora a quienes intentan atravesarlo. Olga dejó Rusia en el año 1998. Antes de subir al avión, su traductor le entregó una carta. Se dirigía a ella como su hermana española. La despedía haciéndole saber que ya Rusia formaba parte de ella, pero que ahora emprendía el viaje definitivo: «*Estás regresando a una vida normal, donde la gente ya no está sobreviviendo sino disfrutando de la vida*».

Algo duele en este libro, desde la primera hasta la última página y justo por eso será el libro del año, incluso aunque el 2022 se extinga. *Cinco inviernos* es la nieve y su ulceración, el dietario de una soldada que el tiempo convirtió en catedral. **Al reescribir sus libretas Olga Merino evoca, exhuma, se planta ante el espejo de sí misma y del tiempo que vivió. «Lo que se entiende por el alma rusa es un constructo cultural: esa melancolía la definió Nabokov como Toska. Quizá porque yo misma soy melancólica, conecté con ese paisaje que engulle: la vastedad de la llanura, el blanco de la nieve. No era fácil vivir allí —recuerda—. Había un dicho en Moscú que decía algo como que hay tres especies que no podrían sobrevivir en Rusia: los vegetarianos, los abstemios y las mujeres».**

Ni debilidad ni veleidad

Más allá de los hechos históricos, en *Cinco inviernos* Olga Merino muestra un mundo no del todo desaparecido, un lugar donde la nieve y el alcohol lo taladran todo. En la sociedad actual, que derriba estatuas y se contagia con sus propios acantilados, este libro es un incendio, una verdad sin paliativos en el que una joven reportera resiste sin preguntarse a sí misma por qué lo hace.

«Mientras releía los cuadernos percibí cómo mi generación o cómo creo que veíamos el feminismo y el hecho de ser mujer. Lo apostamos todo a la igualdad, nos creímos falsamente que éramos iguales, y la manera de la igualdad era no mostrar ningún tipo de debilidad ni veleidad femenina. En el ámbito periodístico las mujeres estaban solas, y sí creo que ahí, en esa circunstancia, se forja una voz».

En este libro, el lector encuentra a una mujer abrazada a una vocación, y que cuenta esa lucha con entrega. Aunque toda historia revolucionaria entraña épica y delirio, **Olga Merino no asoma ningún entusiasmo o aversión al contar el funeral del hombre nuevo que fascinó a una generación.** *«Me gusta esa frase de Marguerite Duras: el luto por el comunismo es nuestra ideología»*, dice la autora al pasar revista a sus días rusos.

En tiempos de Kazajistán y Ucrania, los años que cuenta Olga Merino se leen con urgencia. «Lo del fin de la historia fue una mentira. Ingenuamente, se creyó que al arriar la bandera roja con el martillo y la hoz del Kremlin y al aplicar recetas válidas para reformar las economías de países depauperados de Occidente, es decir liberalización o eliminación de subsidios, todo mejoraría. Pero no fue así. El Putin de hoy no se explicaría sin la humillación de la URSS».

En un doble registro en el que Merino teje lo personal y lo colectivo queda claro lo que la historia hace con los países. *«Pensamos que la Unión Soviética por arte de magia se convertiría en una democracia occidental. En el caos de los años 90, con Yeltsin, Rusia era como el Chicago de los años treinta: había muertos por las calles, pero al menos había libertad de prensa, ahora no. Han matado a Anna Politkovskaya, que estaba investigando muy a fondo el tema de Chechenia. Putin ha hecho lo que hemos visto. Putin ha acabado con el caos de aquellos años. Es un régimen preocupante».*

La escritora, la forastera

Cinco inviernos dan para mucho. **Juntos, forman el híbrido entre literatura y periodismo, ese hueso que jamás ha de romperse.** *«En este libro me muestro escindida, pero todo pasa por la palabra. Estaba en un lugar que era puro estímulo, incluso las cosas que me lastimaban. Las historias caían del cielo. No era posible saber a veces si era realidad o no. En esas libretas intentaba volcar lo que vivía y podía volcar en las crónicas por falta de tiempo o espacio. Estos textos tienen esa sensación de vocación postergada, primero porque el ritmo de la información era tan trepidante, y cada día pasaba algo. Sin embargo, en ellas se percibe que algo empieza a cuajar. La convivencia entre lo que se destruye y lo que está por nacer».*

Aunque pertenezcan a reinos diferentes, *Cinco inviernos* y *La forastera* comparten la voz. A ambos los cuenta alguien que no pertenece, una mirada punzante que atraviesa las cosas, justamente porque no le pertenecen del todo. «*Cuando caigo en Rusia soy la forastera, esa sensación de no pertenecer, por más que quiera. La forastera coincidió con la pandemia, salió y a los pocos días nos confinaron. Después de ocho años sin publicar, sentí que me venía abajo, como la URSS. A pesar de eso, la novela ha ido haciendo su camino. Quizá eso y la edad me han legitimado para sacar estos cuadernos en los que ya puedo reconocirme como escritora*».

Lo que ignora Olga Merino es que ya lo era, mucho antes incluso de aquellos inviernos.

3. Olga Merino: "No habrá una 3ª guerra mundial, pero Ucrania sufrirá lo indecible y podría quedar dividida". (укр. Ольга Меріно: «Третьої світової війни не буде, але Україна постраждає невимовно і може бути розділена»).

Видання:

El

Español

Формат:

інтерв'ю

Дата:

05.03.2022

Посилання: https://www.elespanol.com/malaga/cultura/20220305/olga-merino-no-mundial-ucrania-indecible-dividida/654435009_0.html

Високий рівень симпатії авторки до Росії може впливати на рівень об'єктивної оцінки.	
Вона також мала час закохатися в російську літературу, найкращу, яку вона коли-небудь знала, окрім іспанської та вікторіанської літератури, а також відвідати веселі квартирні вечірки та завести друзів на все життя.	También tuvo tiempo para enamorarse de la literatura rusa, la mejor que ha conocido aparte de la española y la victoriana, además de acudir a divertidas fiestas en pisos y hacer amigos para toda la vida.
Коли я приїхала, я не могла вимовити жодного слова російською, навіть “spasivo” (дякую), і я майже не читала російською. Я занурилась у мову та її культуру і піддалась якійсь сліпучій сліпоті: Ахматова, Чехов, Булгаков, Чайковський, російський авангард, художниця Наталія Гончарова, балет. Я досі не вилікувала цю пристрасть і не вичерпала її.	Cuando llegué no sabía decir ni una palabra en ruso, ni siquiera <i>spasivo</i> (gracias), ni había leído demasiado a los rusos. Me sumergí en el idioma y en su cultura y sucumbí a una especie de ceguera por deslumbramiento: Ajmátova, Chéjov, Bulgákov, Chaikovski, las vanguardias rusas, la pintora Natalia Gonchárova, el ballet. Todavía no me he curado de esa pasión ni la he agotado.
Авторка нормалізує ідею про порушення територіальної цілісності України, розповсюджує російський нарратив про “братські народи”.	
Я несучу в собі глибокий смуток. Не можу в це повірити. Два братні народи... Третьої світової війни не буде, бо НАТО не втрутиться, але Україна невимовно постраждає. Не виключено, що країна зрештою буде розділена навпіл.	Arrastro una hondísima tristeza. No puedo creerlo. Dos pueblos hermanos... No habrá una tercera guerra mundial porque la OTAN no intervendrá, pero Ucrania sufrirá lo indecible. No es descartable que el país termine dividido en dos.

Український переклад інтерв'ю.

«Третьої світової війни не буде, але Україна постраждає невимовно і може бути розділена».

Цього тижня письменниця відвідала Малагу, щоб обговорити свою нову книгу, яка заглиблюється в її щоденники з часів, коли вона була репортеркою в Москві в 1990-х роках. «Путін — дуже небезпечний ультранаціоналістичний лідер; він ізольований», — попереджає вона.

Ольга Меріно (Барселона, 1965) згадує свої *П'ять зим* у Москві, проведених як кореспондентка *El Periódico*, як «найкращі роки» свого життя, «квітку моєї юності».

Вона розповідає про це в особистому щоденнику, опублікованому видавництвом Alfaguara, де детально та з великою пристрасстю описує ту корумповану, бідну та захопливу Росію після розпаду Радянського Союзу (рівно 30 років тому).

Там репортерка дізналася про жахливих людей та деяких більш щирих, водночас на власному досвіді відчувши ненадійність «Попелюшки кореспондентів». **Вона також мала час закохатися в російську літературу, найкращу, яку вона коли-небудь знала, окрім іспанської та вікторіанської літератури, а також відвідати веселі квартирні вечірки та завести друзів на все життя.**

Бортовий журнал автора може допомогти багатьом із нас зрозуміти сучасну Росію та її правителів, які вторглися в Україну понад тиждень тому та оголосили війну без попередження. Цей ідеалістичний 28-річний чоловік, привілейований свідок історичного періоду в російській столиці, вже засуджував проблему корупції: «Вона поширюється від найвищого чиновника до найнижчої мавпи».

Авторка двічі відвідала місто цього тижня, щоб представити свій новий роман. Меріно була запрошена на перший фестиваль **Escritores**, відкритий Варгасом Льюїсою, та на **Малазький фестиваль (MAF)**, прелюдію до кінофестивалю. Під час двох зустрічей письменниця відповідала на запитання газети Málaga ESPAÑOL.

Яке це було відчуття, коли ви заглиблювалися у свої щоденники, коли були репортером у столиці Росії з 1993 по 1998 рік?

Запаморочення. Тремтіння. Перечитування глибоко зворушило мене, бо з того часу минуло ціле життя, з його успіхами та втратами. Глибоко в душі я стала матір'ю, якою колись була. Я часто вважаю себе наївною, ідеалістичною. Але час, який розставляє все на свої місця, повертає мені принаймні дві певності: міцність моєї літературної відпустки та той факт, що я займалася журналістикою, краще чи гірше, але чесно.

Посада московського кореспондента звільнилася, і йому її запропонували. «Просто так», – каже він. У нього був тиждень, щоб подумати. Чому він погодився?

Моєю мрією було поїхати до Латинської Америки (Буенос-Айрес, Сальвадор), але з'явилася можливість поїхати до Москви. У той час у Латинській Америці відбувалися жахливі процеси, такі як наслідки зовнішнього боргу в Аргентині, судовий процес «Ніколи більше» чи переслідування партизанів «Сяючого шляху» в Перу, але без медійного впливу, який мав розпад Радянського Союзу. Така можливість більше не випаде. Я поїхав, бо хотів вчитися, подорожувати та жити. Коли ти молодий, хочеш насолоджуватися життям.

Яке враження від Росії у вас склалося після приїзду, і наскільки вона змінилася після п'яти зим, проведених там?

Коли я дивилась по телевізору засідання керівництва Політбюро, це місце здавалося мені сірим, похмурим, але я дуже мало знала про цю країну. **Коли я приїхала, я не могла вимовити жодного слова російською, навіть “Spasivo” (дякую), і я майже не читала російською. Я занурилась у мову та її культуру і піддалась якійсь сліпучій сліпоті: Ахматова, Чехов, Булгаков, Чайковський, російський**

авангард, художниця Наталія Гончарова, балет. Я досі не вилікувала цю пристрасть і не вичерпала її.

Ви на власні очі відчули радянське життя. Слід СРСР був незаперечним. Що вас найбільше здивувало?

Недовіра людей та їхня величезна здатність справлятися зі стражданнями. Під час впровадження так званої шокової терапії вважалося, що закони ринку самі по собі регулюватимуть перехід до капіталізму, але це призвело до жахливого хаосу, який занурив мільйони людей у бідність. Я бачив, як літні жінки продавали своє домашнє майно, щоб вижити, як люди нищпорили серед гнилих фруктів, поки Радянську державу розграбовували. Процес приватизації був колосальним пограбуванням; саме так сформувалися олігархії, які зараз оточують Путіна.

Вам, кажете, пощастило пережити «комунізм у полум'ї». Чи усвідомлювали ви, що переживаєте щось історичне?

Під «комунізмом у полум'ї» я маю на увазі події 3 та 4 жовтня 1993 року, коли тодішній президент Борис Єльцин розбомбив Верховну Раду, парламент, обраний у 1990 році на найдемократичніших виборах, що коли-небудь проводилися в СРСР, — кривавий напад за мовчазної згоди Заходу. Це був повномасштабний державний переворот. Парламент був останньою перешкодою, що залишилася на шляху до впровадження диких неоліберальних реформ. Цей епізод став останнім цвяхом у труну Радянського Союзу. Так, я щохвилини усвідомлював, що переживаю історичний момент. Я висвітлював візит Івана Павла II до Литви (перший візит Папи Римського до колишнього СРСР) та повернення Солженіцина до Росії після десятиліть вигнання у Вермонті.

Він каже, що на той час 40 мільйонів росіян жили за межею бідності, а ще 100 ледве зводили кінці з кінцями. Як Росія стала світовою державою, якою є сьогодні?

Росія сьогодні не є наддержавою, а розпалася імперією, яка виживає виключно за рахунок продажу своїх величезних вуглеводневих ресурсів світові. СРСР був державою, яка розпалася через гонку озброєнь, «Зоряні війни», дефіцит споживчих товарів та погане управління.

У цій книзі ви засуджуєте «величезну проблему алкоголізму в Росії». Чи досі її громадяни страждають від неї?

На щастя, цей показник значно знизився. Але в 1990-х роках труднощі та жахливий алкоголізм різко скоротили тривалість життя чоловіків; тоді вона становила близько 57 років. Жахливо.

У своїй книзі ви також засуджуєте корупцію: «Вона поширюється від найвищої влади до найнижчої мавпи». Чи змінилася ситуація за останні 20 років, чи вона погіршилася?

Те саме або й гірше. Росія не демократизувала.

Наприклад, ніхто не знає, скільки статків накопичив Володимир Путін...

Величезні статки були накопичені під час приватизації. Він та інші олігархи, які обіймали ключові посади в радянських владних структурах. Ті самі собаки, різні нашійники.

Я читав, що російський президент «очолює найпотужнішу та найефективнішу консервативну революцію останніх 50 років». Що ви думаєте про нього як про людину та політика?

Я не знаю, звідки взялася ця фраза, але мені вона здається абсурдною. Путін — дуже небезпечний ультранаціоналістичний лідер. Він ізольований.

Він також повністю придушив голоси незгоди. Я пам'ятаю сумнозвісне отруєння Олексія Навального, російського опозиційного діяча та антикорупційного активіста. Чи вважаєте ви, що в ті бурхливі 1990-ті роки було більше свободи преси, ніж зараз? Зараз здається, що на кону стоїть життя...

Хоча Москва у 1990-х стала схожою на Чикаго 1930-х років, свобода преси все ще існувала. Була свобода за Бориса Єльцина. Зараз від неї не залишилося навіть її подоби.

Що ви думаєте про вторгнення в Україну? Чи вважаєте ви, що це призведе до Третьої світової війни?

Я несучу в собі глибокий смуток. Не можу в це повірити. Два братні народи... Третьої світової війни не буде, бо НАТО не втрутиться, але Україна невимовно постраждає. Не виключено, що країна зрештою буде розділена навпіл.

Испанський оригінал

Olga Merino: "No habrá una 3ª guerra mundial, pero Ucrania sufrirá lo indecible y podría quedar dividida"

La escritora ha visitado Málaga esta semana para hablar de su nuevo libro donde bucea en sus diarios cuando fue reportera en el Moscú de los 90. "Putin es un líder ultranacionalista muy peligroso; está aislado", advierte.

Olga Merino (Barcelona, 1965) recuerda sus Cinco inviernos en Moscú como corresponsal de El Periódico como "los mejores años" de su vida, "la flor de la juventud". Lo cuenta en un diario personal, publicado en Alfaguara, donde describe en detalle y con mucha pasión aquella Rusia corrupta, pobre y fascinante a la vez tras el derrumbe de la Unión Soviética (del que se han cumplido ahora justo 30 años).

La reportera conoció allí la historia de seres tremebundos y algunos más limpios de corazón mientras vivía en sus propias carnes la precariedad propia de "la cenicienta de las corresponsales". **También tuvo tiempo para enamorarse de la literatura rusa, la mejor que ha conocido aparte de la española y la victoriana, además de acudir a divertidas fiestas en pisos y hacer amigos para toda la vida.**

El cuaderno de bitácora de la escritora puede servirnos a muchos para comprender la actual Rusia y sus gobernantes, quienes hace más de una semana invadían Ucrania y le declaraban la guerra sin previo aviso. Aquella muchacha idealista de 28 años, testigo privilegiado de un periodo histórico en la capital rusa, ya denunciaba entonces el problema de la corrupción: "se derrama desde el más alto gerifalte hasta el último mono".

La autora ha visitado esta semana la ciudad por partida doble para presentar su nueva novela. Merino ha estado invitada a la primera edición del festival **Escribidores**, inaugurado por Vargas Llosa, y al **Málaga de Festival** (MAF), antesala del Festival de Cine. Mientras atiende a sus dos citas, la escritora ha respondido a las preguntas del ESPAÑOL de Málaga.

¿Qué ha sentido al bucear en sus diarios cuando fue reportera en la capital rusa de 1993 a 1998?

Vértigo. Temblor. Me ha removido mucho la relectura, porque ha transcurrido toda una vida desde entonces, con sus aciertos y sus pérdidas. En el fondo me he convertido en la madre de la que fui. Me veo a menudo ingenua, idealista. Pero el tiempo, que lo coloca todo en su sitio, me devuelve al menos dos certezas: la solidez de mi vacación literaria y el haber ejercido el periodismo mejor o peor pero desde la honestidad.

La corresponsalía de Moscú se quedó vacante y se la ofrecieron. "Así, a bocajarro", cuenta. Tuvo una semana para pensárselo. ¿Por qué aceptó?

Mi sueño era irme a América Latina (Buenos Aires, El Salvador), pero se presentó la oportunidad de Moscú. Entonces ocurrían procesos terribles en América Latina, como las consecuencias de la deuda externa en Argentina, el juicio de 'Nunca Más' o el acoso de la

guerrilla de Sendero Luminoso en Perú, pero sin el tirón informativo que tenía el desplome de la Unión Soviética. Aquella oportunidad no volvería a presentarse. Me fui porque quería aprender, viajar y vivir. Cuando eres joven deseas comerte la vida.

¿Qué idea tenía de Rusia al llegar y cuánto cambió al pasar cinco inviernos allí?

Me parecía un lugar gris y lúgubre cuando veía a los mandamases del Politburó por la televisión, pero conocía muy poco del país. Cuando llegué no sabía decir ni una palabra en ruso, ni siquiera *spasivo* (gracias), ni había leído demasiado a los rusos. Me sumergí en el idioma y en su cultura y sucumbí a una especie de ceguera por deslumbramiento: Ajmátova, Chéjov, Bulgákov, Chaikovski, las vanguardias rusas, la pintora Natalia Gonchárova, el ballet. Todavía no me he curado de esa pasión ni la he agotado.

Usted llegó a conocer de primera mano la vida soviética. La huella de la URSS era innegable. ¿Qué es lo que más le sorprendió?

La desconfianza de la gente y su inmensa capacidad para encajar el sufrimiento. En la aplicación de la llamada terapia de choque, se creyó que las leyes del mercado regularían el tránsito al capitalismo por sí mismas, pero resultaron en un terrible pandemónium que sumió en la pobreza a millones de personas. Vi a ancianas venderse el ajuar de casa para poder sobrevivir, personas rebuscar entre la fruta podrida, mientras se saqueaba al estado soviético. El proceso de privatización fue un latrocinio descomunal; así se formaron las oligarquías que rodean ahora a Putin.

Usted, dice, tuvo la fortuna de vivir "el comunismo en llamas". ¿Era consciente de que vivía algo histórico?

Por "comunismo en llamas" me refiero a los hechos acaecidos el 3 y 4 de octubre de 1993, cuando el entonces presidente, Boris Yeltsin, bombardeó el Sóviet Supremo, el Parlamento elegido en 1990, en las elecciones más democráticas que hubo en la URSS, un ataque a sangre y fuego con la aquiescencia de Occidente. Fue un golpe de Estado en toda regla. El Parlamento era el último obstáculo que le quedaba para aplicar las reformas neoliberales salvajes. Aquel episodio fue el último clavo en el ataúd de la Unión Soviética. Sí, era consciente a cada minuto que vivía un momento histórico. Cubrí la visita de Juan Pablo II a Lituania (la primera visita de un Papa a la ex URSS) o el regreso de Solzhenitsin a Rusia tras décadas de exilio en Vermont.

Cuenta que entonces 40 millones de rusos vivían por debajo del umbral de la pobreza y otros cien malvivían trampeando. ¿Cómo llega a convertirse Rusia en la potencia mundial que es hoy?

Rusia no es hoy una potencia, sino un imperio descabalgado que sobrevive únicamente a base de vender al mundo sus inmensos recursos en hidrocarburos. La URSS fue una potencia que se vino abajo por la carrera armamentística, la guerra de las galaxias, la escasez de bienes de consumo y la pésima gestión.

Denuncia en este libro "el descomunal problema del alcoholismo en Rusia". ¿Lo siguen padeciendo sus ciudadanos?

Ha disminuido muchísimo la tasa, por fortuna. Pero en los años 90 las dificultades y el terrible alcoholismo hicieron bajar mucho la esperanza de vida de los hombres; entonces estaba en torno a los 57 años. Terrible.

También denuncia en su libro la corrupción: "se derrama desde el más alto gerifalte hasta el último mono". ¿Ha cambiado la situación en los últimos 20 años o ha ido a peor?

Igual o peor. Rusia no se ha democratizado.

Por ejemplo, nadie sabe la fortuna que acumula Vladímir Putin...

Se acumularon inmensas fortunas durante la privatización. Él y los demás oligarcas, quienes habían ocupado lugares clave en las estructuras del poder soviético. Los mismos perros con distinto collar.

Leí que el presidente de Rusia "está liderando la revolución conservadora más potente y eficaz de los últimos 50 años". ¿Qué opina sobre él como persona y político?

No sé de dónde ha salido esa frase, pero me parece una aberración. Putin es un líder ultranacionalista muy peligroso. Está aislado.

También ha cercenado por completo las voces disidentes. Recuerdo el sonado envenenamiento de Alekséi Navalni, figura de la oposición rusa y activista anticorrupción. ¿Siente que había más libertad de prensa en aquellos convulsos 90 que ahora? Ahora parece que uno se juega el tipo...

Aunque en los años 90 Moscú se había convertido en el Chicago de los años 30, sí había libertad de prensa. Con Borís Yeltsin si la hubo. Ahora no queda ni un simulacro de ella.

¿Qué opina sobre la invasión en Ucrania? ¿Cree que acabará en una tercera guerra mundial?

Arrastro una hondísima tristeza. No puedo creerlo. Dos pueblos hermanos... No habrá una tercera guerra mundial porque la OTAN no intervendrá, pero Ucrania sufrirá lo indecible. No es descartable que el país termine dividido en dos.

4. Olga Merino: “No se entiende a Putin sin la humillación de los años 90” (укр. Ольга Меріно: «Путіна неможливо зрозуміти без приниження 1990-х»).

Видання: librujula
Формат: інтерв'ю
Дата: 14.02.2022
Посилання: <https://librujula.publico.es/olga-merino-no-se-entende-a-putin-sin-la-humillacion-de-los-anos-90/>

Високий рівень симпатії авторки до Росії може впливати на рівень об'єктивної оцінки.	
<p>У певному сенсі це справді змінило моє життя. Росія не має золотої середини: або ти закохуєшся у неї, або ненавидиш. На щастя, я належала до першої категорії і намагалась якомога більше зануритися в її культуру, вивчаючи мову та читаючи її літературу.</p>	<p>En cierto modo sí cambió algo en mi vida. Rusia no tiene punto medio: o te apasiona o la repudias. Por suerte, caí en la primera categoría e intenté zambullirme lo máximo posible en la cultura, aprendiendo el idioma y leyendo su literatura.</p>
<p>Що для вас означає російська мова?</p> <p>Російська література для мене – це як сходження на Гімалаї, вершини яких я ще не досягла. Що ж, я ще не дочитала усе, що написано моєю рідною мовою. Я відчуваю величезний потяг до російської мови. Якщо я йду вулицею і впізнаю її, мої антени піднімаються, і мене тягне до пейзажу, що складається з річок і неосяжності. Це частина мене, і хоча мій рівень російської мови середній, я називаю її російською апачі.</p>	<p>¿Qué significado tiene para usted la lengua rusa?</p> <p>La literatura rusa, para mí, es como escalar el Himalaya, cuya cúspide aún me queda por alcanzar. Bueno, tampoco terminé de leer todo lo producido en mi idioma. Siento una gran atracción por el ruso. Si paseo por la calle y lo reconozco mis antenas se activan y me arrastran a un paisaje compuesto de ríos e inmensidad. Forma parte de mí, y eso que mi nivel de ruso es de andar por casa, ruso apache lo llamo.</p>
Авторка виправдовує дії Росії загрозою з боку НАТО, поширює російські тези про розширення НАТО на південь, розмиває провину РФ і Путіна.	
<p>Звичайно, Україна, як суверенна країна, може укласти угоди та приймати членство від будь-кого, кого вважає за потрібне. Однак ситуація змушує задуматися: проти кого вони розширювали свої кордони цими роками? Хто ворог? Росія? Після розпаду Варшавського договору росіяни демонтували свої військові комплекси у Східній Європі, тоді як НАТО продовжувало розширювати та зберігати</p>	<p>Por supuesto que Ucrania, como país soberano, puede pactar y recibir membresía de quien estime oportuno. No obstante, la situación te hace preguntarte: ¿contra quién han estado estos años ampliando sus fronteras?, ¿quién es el enemigo? ¿Rusia? Al finalizar el Pacto de Varsovia, los rusos desmantelaron los complejos militares que tenía en Europa del Este, mientras que la OTAN ha seguido ampliándose y manteniendo las bases nucleares en Holanda</p>

ядерні бази, наприклад, у Нідерландах та Італії. Ми втратили 30 років, за які Європа могла б стати територією, вільною від військових союзів, та денуклеаризуватися. Ми поглибили розрив, який на старому континенті перетворюється на шрами. Україна зараз розплачується за це. Це дуже розділена територія, від Донбасу та Криму до Дніпра. Більшість населення є російськомовною, тоді як інша половина схиляється до Заходу. Корумпований проросійський уряд було усунено, але прийшов інший, не менш корумпований. Я не захищаю Путіна, але й не збираюся воювати за НАТО. В кінці цих конфліктів виграє лише військова промисловість, тоді як населення, в цьому випадку бідні українці, втрачає все.

e Italia, por poner un ejemplo. Hemos perdido 30 años en los que Europa se podría haber transformado en un territorio libre de alianzas militares y desnuclearizado. Hemos ampliado la división que en el viejo continente se traduce en cicatrices. Ucrania lo está pagando ahora. Es un territorio muy dividido, desde la zona del Donbás y Crimea hasta el Dniéper, la mayoría de la población es rusófona, mientras que la otra parte tiende hacia Occidente. Se desbancó a un gobierno prorruso corrupto, pero ha venido otro igual de corrupto que el anterior. No defiendo a Putin, pero tampoco me voy a partir la cara por la OTAN. Al final de estos conflictos solo ganan las industrias militares, mientras que la población, en este caso los pobres ucranianos, lo pierden todo.

Український переклад

Ольга Меріно: «Путіна неможливо зрозуміти без приниження 1990-х».

Журналістка та письменниця Ольга Меріно публікує «П'ять зим» – свої щоденники, написані в Росії протягом п'яти років роботи кореспондентом, що висвітлював трансформацію азійських республік та війну в Чечні.

«Революції не буде, це кінець утопії». Із сарказмом та іронією, настільки характерними для його пісень, Хоакін Сабіна оспівував кінець діалектики імперій. Після півстоліття напруженості та конфліктів у третій країні Михайло Горбачов на Різдво 1991 року завершив соціалістичний експеримент, який занурив Східну Європу та значну частину Центральної Азії у спробу утопії. Республіки одна за одною попросилися з мрією пролетаріату та стали на новий шлях; Радянська імперія розпадалася, як пазл на краю столу, падаючи шматочок за шматочком під дією сили тяжіння.

Ольга Меріно, письменниця та журналістка, мала щастя бути свідком тих моментів невизначеності, хаосу та безладу в Росії, що переживала трансформацію. «*Periódico de Catalunya*» відрядила її кореспонденткою на п'ять зим. Вона невпинно працювала, надсилаючи репортажі та хроніки; спілкувалася з високопосадовцями колишньої Комуністичної партії Радянського Союзу та висвітлювала життя тих, хто справді постраждав від економічної, соціальної та політичної кризи 1990-х років.

Хоча вона працювала невпинно, вона знайшла час писати щоденник, що складався з семи зошитів, який опублікував через 30 років в Альфагуарі під назвою «*П'ять зим*». Її щоденники складаються з визначних подій, які вона переживала на власному досвіді, таких як штурм Верховної Ради з гарматним вогнем чи чеченська війна. Вона також залишає місце для особистих роздумів, інтимних моментів, критики російських творів, які читала, та іншого. Але понад усе, у «*П'яти зимах*» повторюються дві теми: Росія та письменство.

«Будучи пуританкою, це правда, що щоденник втрачає частину свого призначення, коли ви його публікуєте та дозволяєте іншим людям його читати», – стверджує Ольга Меріно в інтерв'ю *Librújula*. Вона вирішила опублікувати ці щоденники після позитивного сприйняття її попередньої книги «Ліса»: «Зв'язок, який я мала з публікою та критиками, дозволив мені повірити, що я тепер справжня письменниця, і я спонукала себе опублікувати її, оскільки щоденники письменників – це чорна скринька їхнього навчання. Це було схоже на повернення до нормального життя».

Вона стверджує, що їй подобалося читати щоденники Рафаеля Чірбеса та Іньякі Урріарте, проте під час процесу редагування «*Сінко Інвієрнос*» її супроводжували Хуліо Рамон Рібейро та Енріке Віла-Матас. Ольга поєднує в собі почуття та страх з Рібейро; обидва постійно скаржаться на плин часу, на те, як він вислизає крізь їхні пальці, не використовуючи його в літературних починаннях. Побачивши бездоганний папір, вони впали в глибоку апатію, так само, як після кількох годин, проведених у процесі письма, вони врешті-решт усвідомлюють, що витрачене чорнило призвело до каракуль, які одразу ж прямували до сміття. «Я ототожнюю себе з Рібейро в луні голосу, який називає себе письменником, який відчуває велику невпевненість у сприйнятті того, що його твори не варті уваги».

Але час минув. Ольга Меріно зараз відома та лауреатка премій письменниця, яка знає, що люди «з даром літературного покликання також отримують батіг, щоб покарати себе. Якщо ви будете чинити на себе такий тиск, ви програєте літературну

битву з самого початку. Ви не будете Марселем Прустом чи Томасом Манном, але ваш літературний голос зрештою проявиться».

Хуліо Рамон Рібейро хотів писати, але щоденні справи та навіть лінь змушували його витратити багато годин поза робочим столом. Що ви відчували, коли присвячували кілька годин літературній роботі?

Коли я писала той щоденник, я ще не була достатньо зрілою, щоб написати роман. Як каже Антоніо Лобо Антунес, до 30 років нічого хорошого не напишеш, хіба що ти геній. Крім того, журналістська робота мене перевантажила; я пережила неймовірний історичний момент, і кожен момент давав нам новий заголовок. Але якщо я чогось і навчилася, переглядаючи щоденники та протягом своєї літературної кар'єри, то це цінувати грайливу природу літератури. Цензор з'являється пізніше, і в моєму випадку я постраждала від нього дуже рано.

Чи життя письменника неминуче пов'язане з самотністю?

Це не неминуче, але література вимагає часу, проведеного на самоті, в компанії лише самотності та самоаналізу. Бувають моменти тиші, які іноді так важко знайти.

Після трьох десятиліть, чи впізнаєте ви себе в газетах?

Так, я впізнаю себе. Хоча мушу також визнати, що я вже не та сама. І хоча я тепер стала своєю власною матір'ю, у цих щоденниках я впізнаю наївність, ідеалізм і щось, що живе й донині: літературне покликання. Зізнаюся, без люті юності, але вона все ще присутня. Ти досягаєш віку, коли дуже важко повернутися назад; ким би ти не став, вже надто пізно виправляти ситуацію. Моє життя, власне, з самого початку було зосереджене на розвитку літературної кар'єри. Я також не втратила своєї журналістської чесності; можливо, я не досягла вершини, можливо, я не отримала Пулітцерівську премію, можливо, я не була Оріаною Фаллачі, але я чесно ставилася до зібраних свідчень і завжди залишалася вірною тому, що розуміла та бачила на власні очі.

Як журналістика допомогла вам як письменнику?

Я стала журналістом через потребу спрямувати те болісне покликання, яке захопило мене з того моменту, як я навчилася читати. Я завжди хотіла розповісти історії, тому я зовсім не відмовляюся від журналістики. Вона дала мені великий дар, дозволивши провести п'ять років у Росії; інакше це було б неможливо. Потім професія пропонує вам оголене життя та широкий спектр можливостей: одного дня ви можете бути на рецепції готелю, чекаючи на інтерв'ю президента Горбачова, а наступного дня ви можете відвідати дитячий будинок для дітей батьків-алкоголіків. Це показує вам суворість життя та вчить вас загострювати свій погляд і досліджувати за межами очевидного. Це важливо для письменника.

Ви казали, що хотіли бути кореспондентом у Південній Америці, але вас направили до Росії. Яке було ваше перше враження від найбільшої країни на планеті?

Після прибуття перше враження від пейзажу було абсолютна сірість. В'їжджаючи в місто, я споглядала неосяжний ландшафт, нескінченні сірі алеї та бетонні масиви по обидва боки дороги; і на додачу до всього драматизму падали сніжинки. У той

момент я запитала себе: «Куди ти потрапила?» У мене було відчуття, ніби я перебуваю в негостинному місці, але водночас і в історії. СРСР розпадався; усі заголовки були пихатими, як-от перший візит Кароля Юзефа Войтили (Івана Павла II) до східноєвропейської країни. І це попри те, що зовнішній борг душив Аргентину в Латинській Америці, а «Сяючий шлях» діяв у Перу. Однак ці події, хоч і варті уваги, не мали історичної текстури кінця 20-го століття.

Як Росія змінила вас?

У певному сенсі це справді щось змінило в моєму житті. Для Росії немає золотої середини: ти або любиш її, або ненавидиш. На щастя, я належу до першої категорії і намагався якомога більше зануритися в її культуру, вивчаючи мову та читаючи її літературу. За ці п'ять зим я навчилась неймовірно багато; я б майже сказала, що створила життєву енциклопедію, бо арсенал людських перипетій, з якими я зіткнулась, складався з контрастних та інтенсивних переживань; я відкрила для себе війну, доброту, покірність, несправедливість. І я повернулась до Іспанії з романом під пахвою «*Червоний політ*», як і слід було очікувати після всіх відчуттів, яким я була піддана.

Що для вас означає російська мова?

Російська література для мене – це як сходження на Гімалаї, вершини яких я ще не досягла. Що ж, я ще не дочитала усе, що написано моєю рідною мовою. Я відчуваю величезний потяг до російської мови. Якщо я йду вулицею і впізнаю її, мої антени піднімаються, і мене тягне до пейзажу, що складається з річок і неосяжності. Це частина мене, і хоча мій рівень російської мови середній, я називаю її апачійською.

Чи вважаєте ви, що ця мова створена саме для літератури?

Якщо припустити, що всі вони такі, то це правда, що використання відмін та дієслівної конструкції надають російській мові великої гнучкості та звучності. Насправді, всі мови такі; все залежить від майстра. Однак кажуть, що німецька мова обдарована філософією. Ось чому я вважаю, що російська мова — це чиста, пластична музика. В Іспанії раніше нам доводилося читати російську класику за перекладами, зробленими з французької версії. На щастя, зараз у нас є чудові молоді перекладачі та славісти. На думку спадають імена Марти Ребон та Хоакіна Фернандеса-Вальдеса, які переклали «*Війну і мир*» для видавництва Alba. Я дуже рада!

Ви на власні очі пережили напад росіян на парламент. Як ви пам'ятаєте той момент?

Коли я читаю ці нотатки, мене спочатку гнітить безглуздість насильства, яке панує, немов ніж, пронизуючи все безкарно. Я знову переживаю свою наївність, не усвідомлюючи серйозності подій, про які я писала. Парламент був єдиною перешкодою, яку Борис Єльцин мав подолати, щоб впровадити свою шокову терапію та неоліберальні реформи. Зіткнувшись із відмовою депутатів, що закріпилися у Верховній Раді, він розбомбив будівлю. Я з'явилась на місці події в теплій куртці кольору бутану. Я пам'ятаю, як російські солдати сказали мені зняти

куртку, бо я була ідеальною мішенню для снайперів, розташованих у навколишніх будівлях. У той час Росія була на межі громадянської війни.

У своїй книзі ви постійно згадуєте про алкоголізм. Якою була ситуація в Росії в 1990-х роках?

Це була дуже серйозна проблема. Я пам'ятаю, як регулярно зустрічала у метро людей, які йшли з роботи п'яними. Деякі навіть падали в сніг, коли виходили зі станції. Я була глибоко шокована тим, що люди не звертали на них уваги і продовжували йти, ніби нічого не сталося. У російських містах існував своєрідний патруль під назвою «тверезник», який тинявся вулицями в пошуках цих людей; вони саджали їх у фургон, а після обливання холодною водою зі шланга давали їм притулок, щоб їм не довелося ночувати на вулиці. Заголовки, під які ми прокидалися щодня, були про п'яниць, які знепритомніли холодною російською ніччю.

Чи може людина звикнути до такої ситуації?

Я була дуже шокована, побачивши добре одягнених людей в умовах, які я описувала раніше. Не думаймо, що це були бездомні, які опустилися соціальною драбиною до статусу люмпенів. Ти не втрачаєш чутливість; ти адаптуєшся до місця.

Чи є відмінності між характером росіян та іспанців?

На перший погляд, ми дуже різні, але між росіянами та латиноамериканцями є сильні точки зв'язку, які завжди розуміються з точки зору соціальних конструктів. **Це два європейські народи з найтрагічнішою історією, романтики par excellence, оскільки Жовтнева революція мала на меті побудувати велику утопію на землі.** Крім того, Дон Кіхот цілком міг би бути російським персонажем. І стиль Берланги, це поєднання сюрреалізму та гумору, також міг би бути дуже російським.

На Заході ми цінуємо те, що громадяни СРСР були репресовані, але ви збираєте свідчення людей, які прагнули старої системи та відкидали неоліберальні реформи.

Звичайно, 1930-ті роки та сталінізм були неперевершеним пеклом. Однак в останні роки ідея про те, що надмірні військові витрати потоплять СРСР, є чудовою вітриною, яка приховує населення, яке прагне споживчих товарів. Однак вони наївно вірили, що досягнуть демократичної держави за одну ніч. Рецепти, які нав'язували, були неправильними, а результати жахливими. Я пам'ятаю свідчення росіянина, який розповідав мені, як раніше в магазинах був лише один бренд сиру, але в 1990-х роках, коли були сотні брендів, ви не могли собі дозволити жодного з них. За ці останні три десятиліття Путін не зміг побудувати середній клас; російське суспільство розділене, навіть сьогодні, на багатих (дуже багатих), представників мафії та колишньої радянської номенклатури, та бідних. Однак я б не наважилась сказати, що життя було кращим за часів СРСР.

Великий міф про Володимира Путіна .

1990-ті роки характеризувалися хаосом; щодня прокидався зі звісткою про нову смерть. Це десятиліття запам'яталося пограбуваннями населення. Сам уряд, коли відбувалася приватизація радянської власності, проводив симуляцію та видавав громадянам премію у розмірі 10 000 рублів, яка швидко здешевіла через високу

інфляцію. Якщо ти був радянським начальником, призначеним партією на державному підприємстві, тримав ключі та користувався повагою робітників, ти ставав начальником. Не кажучи вже про те, що про пияцтво Єльцина постійно повідомляли у ЗМІ. Путін сказав собі досить і вдарив кулаком по столу. З ним повернулися цар, порядок і центральна влада. Він поклав край анархії та покращив, аж ніяк, життя росіян. Бідність досягла таких крайнощів у ті роки, що люди рилися серед гнилих фруктів, щоб знайти шматочок у хорошому стані. Путін повернув їх на міжнародну арену як державу. Життя Путіна незбагненне без приниження 1990-х.

Ви цитуєте цитату Віктора Черномирдіна, колишнього прем'єр-міністра Росії: «Ми хотіли зробити краще, ніж будь-коли, а вийшло так само, як завжди». Чи застосовна ця цитата до нинішньої ситуації в країні?

Це дуже російська фраза, яка описує специфічний спосіб бачення світу (вона повторює фразу російською). Коли її сказали, все ще було бажання змін. Насправді, зараз я не впевнена, що було бажання робити щось краще. У Росії відбулися значні регреси. Якщо за часів Єльцина й було щось позитивне, то це була свобода преси, яка зникла за часів Путіна. Згадайте лише вбивство Анни Політковської, журналістки, яка викрила все сміття та звірства, що скоювалися в Чечні, від рук кілера. Або нещодавнє закриття громадської організації «Меморіал», яка мала на меті викрити злочини сталінізму. Щодо громадянських прав, то тут також спостерігається значний регрес. Днями мені сказали, що нещодавно вийшов цензурований біографічний фільм про Елтона Джона, бо, за збігом обставин, у фільмі не згадується гомосексуальність Елтона. Не знаю, чи все вийшло як завжди; Росія — складна країна, недосконала демократія. Я насправді не знаю, чи взагалі можна назвати це демократією.

Можливо, «суспільство у вічному очікуванні».

Такого ніколи не було в справжній демократії. Вони перейшли від старого режиму, від світу, контрольованого землевласниками та аристократією, до революції, яка намагалася побудувати Радянську державу, але на практиці дала недосконалі результати. Йдеться про найбільшу країну світу з неосяжними рівнинами, вкритими вічною мерзлотою (принаймні поки що). Я припускаю, що росіяни не зневажають сильні, централізовані держави; їхній найбільший страх – це анархія, від якої вони страждали досить довго. І будьте обережні: нехай буде чітко сказано, що я не захищаю Путіна.

Ви були кореспондентом у Чечні, так? Я була у Москві в 1994 році, через три роки після одностороннього проголошення незалежності Чеченської Республіки, коли Єльцин вирішив, що територія Північного Кавказу, що страждала від обструкції, має повернутися під контроль Москви. Як кореспондент у Росії, Чечня перебувала під моєю юрисдикцією, і я відчував себе зобов'язаним воєнною ситуацією виступити та поділитися всім, що бачив.

Чи бачите ви якусь схожість між конфліктом у Чечні та нинішнім в Україні?

Існують варіанти використання політики та військових загроз для вирішення внутрішньої ситуації в країні. Як і Єльцин у Чечні, Путін з'явився на українському кордоні, щоб відновити свою владу, з тією головною різницею, що Чечня, строго

кажучи, згідно з міжнародним правом, була територією, що належить Російській Федерації, тоді як Україна є повністю незалежною. Аналізуючи події з російської точки зору, НАТО є загрозою для безпеки країни. Я пам'ятаю ентузіазм наприкінці Холодної війни. Була метушня щодо побудови європейського простору, що простягається від Лісабона до Владивостока. Вони називали це Європейським домом. Ми повірили в це, бо навіть говорили про пакт з НАТО. Усі надії та ілюзії були розвіяні. Замість співпраці НАТО продовжувало розширювати свій вплив на схід. Звичайно, Україна, як суверенна країна, може укласти угоди та прийняти членство від будь-кого, кого вважає за потрібне. Однак ситуація змушує задуматися: проти кого вони розширювали свої кордони цими роками? Хто ворог? Росія? Після розпаду Варшавського договору росіяни демонтували свої військові комплекси у Східній Європі, тоді як НАТО продовжувало розширювати та зберігати ядерні бази, наприклад, у Нідерландах та Італії. Ми втратили 30 років, за які Європа могла б стати територією, вільною від військових союзів, та денуклеаризуватися. Ми поглибили розрив, який на старому континенті перетворюється на шрами. Україна зараз розплачується за це. Це дуже розділена територія, від Донбасу та Криму до Дніпра. Більшість населення є російськомовною, тоді як інша половина схиляється до Заходу. Корумпований проросійський уряд було усунено, але прийшов інший, не менш корумпований. Я не захищаю Путіна, але й не збираюся воювати за НАТО. В кінці цих конфліктів виграє лише військова промисловість, тоді як населення, в цьому випадку бідні українці, втрачає все.

Цікаво, з огляду на розгортання військ та постійні попередження, наскільки ми можемо відступити? Це й викликає занепокоєння, бо інша сторона не показує жодних ознак відступу. Після всього, що сталося останніми тижнями, Путін не може вивести свої війська та повернутися, як курка. Він точно продовжить втручатися у справи Донбасу. Саме те, що нам було потрібно: епідемія, інфляція, а тепер ще й війна.

Іспанський оригінал

Olga Merino: “No se entiende a Putin sin la humillación de los años 90”

La periodista y escritora Olga Merino publica «Cinco inviernos», sus diarios escritos en Rusia durante los cinco años en los que trabajó como corresponsal cubriendo el proceso de transmutación de las repúblicas asiáticas y la guerra de Chechenia.

“No habrá revolución, es el fin de la utopía”. Con el sarcasmo y la ironía tan característicos de sus canciones, Joaquín Sabina celebraba el fin de la dialéctica de los imperios. Tras

medio siglo de tensión y enfrentamientos en terceros países, Mijaíl Gorbachov, en la navidad de 1991, daba por finalizado el experimento socialista que había sumido al este de Europa y a buena parte de Asia Central en un intento de utopía. Las repúblicas, una a una, dijeron adiós al sueño del proletariado y tomaron un nuevo rumbo; el Imperio soviético se descomponía como si fuera un puzle en el borde de la mesa que cae, pieza a pieza, por la pura fuerza gravitatoria.

Olga Merino, escritora y periodista, tuvo la fortuna de presenciar aquellos momentos de incertidumbre, caos y desorden en una Rusia en proceso de trasmutación. *El Periódico de Catalunya* la envió como corresponsal durante cinco inviernos. No paró de trabajar, mandar reportajes y crónicas; se codeó con altos mandos del antiguo PCUS e informó sobre aquéllos que verdaderamente padecieron la crisis económica, social y política de los años 90.

Aunque el trabajo era incesante, encontró huecos para escribir un diario, compuesto de siete libretas, que 30 años después publica en Alfaguara con el título de *Cinco Inviernos*. Sus diarios se componen de acontecimientos reseñables, que vivió en primera persona, como el asalto al Soviets Supremo a cañonazo limpio o la Guerra de Chechenia. También deja un espacio para las reflexiones personales, momentos de intimidad, críticas a las obras rusas que iba leyendo, entre otras cosas. Pero, sobre todo, dos temas son recurrentes en *Cinco Inviernos*: Rusia y la escritura.

“Siendo puritanos, es cierto que un diario pierde parte de su razón de ser cuando lo publicas y permites que otra gente lo lea”, afirma Olga Merino en una entrevista ofrecida a Librújula. La decisión de publicar estos diarios la tomó después de la buena recepción de su anterior libro, *La forastera*: “La sintonía que tuve con el público y la crítica me permitieron creerme que ya era una escritora de verdad, y me insté a publicarlo, ya que los diarios de escritores son la caja negra de su formación. Fue como cerrar un círculo”.

Asegura haber disfrutado leyendo los diarios de Rafael Chirbes e Iñaki Urriarte, sin embargo, durante el proceso de revisión de *Cinco Inviernos* estuvo acompañada por Julio Ramón Ribeyro y Enrique Vila-Matas. Olga conecta en sensibilidad y temores con Ribeyro; ambos se quejan constantemente del paso del tiempo, de cómo se les escapa de entre las manos sin haberlo aprovechado en la labor literaria. Ver el papel inmaculado les sumía en una profunda apatía, al igual que tras dedicarle horas al proceso de escribir, comprobar al finalizar que de la tinta gastada han resultado garabatos que directamente iban a la papelera. “Me identifico con Ribeyro en el eco de la voz que reclama ser escritor, que siente una gran inseguridad al percibir que sus escritos no son dignos”.

Pero el tiempo ha pasado. Olga Merino ya es una escritora reconocida y premiada, que sabe que las personas “con el don de la vocación literaria, también reciben el látigo para fustigarse. Si te pones esa presión sobre los hombros, vas a perder el combate literario desde el primer momento que lo emprendes. No serás Marcel Proust, Thomas Mann, pero tu voz literaria acaba surgiendo”.

Julio Ramón Ribeyro quería escribir, pero sus quehaceres diarios e incluso la indolencia hacían que perdiera muchas horas de vida lejos de su escritorio. ¿Qué sentía usted cuando dedicaba unas buenas horas a la labor literaria?

Cuando escribí ese diario aún no estaba lo suficiente madura para crear una novela. Como dice Antonio Lobo Antunes, antes de los 30 no puedes escribir nada bueno, al menos que

seas un genio. Además el trabajo periodístico me arrollaba, viví un momento histórico tremendo y cada instante nos regalaba un nuevo titular. Pero si algo he aprendido revisando los diarios y a lo largo de mi carrera literaria, es a apreciar el sentido lúdico de la literatura. El censor tiene que venir después y en mi caso lo sufrí muy pronto.

¿La vida del escritor está inevitablemente ligada a la soledad?

Tampoco es inevitable, pero la literatura requiere de tiempo encerrado con la única compañía de la soledad y la introspección. Hay silencios que a veces son tan caros de encontrar.

Después de tres décadas, ¿se reconoce en los diarios?

Sí me reconozco. Aunque también debo admitir que no soy la misma. Y aunque ahora me he convertido en mi propia madre, en esos diarios reconozco ingenuidad, idealismo y algo que pervive hasta nuestros días: vocación literaria. Es cierto que sin la furia de la juventud, pero sigue estando ahí. Llegas a una edad en la cual ya es muy difícil dar marcha atrás, da igual en lo que te convertiste, es tarde para enderezar el rumbo. Mi vida, de hecho, estuvo enfocada desde el principio a desarrollar una carrera literaria. Tampoco he perdido mi honestidad periodística, no habré llegado a la cúspide, no habré ganado un Pulitzer, no seré Oriana Fallaci, pero he tratado los testimonios que recabé con honestidad y siempre me he mostrado fiel a lo que entendía y veía con mis ojos.

¿Cómo le ayudó el periodismo a la hora de ser escritora?

Me hago periodista por la necesidad de encarrilar esa vocación atroz que me atenazaba desde el momento que aprendí a leer. Siempre he querido contar historias, por eso no reniego del periodismo ni mucho menos. Me dio un gran regalo permitiéndome estar cinco años en Rusia, de otra manera hubiera sido imposible. Luego, la profesión te ofrece la vida al desnudo y te otorga una amplia panoplia: un día puedes estar en la recepción de un hotel esperando al presidente Gorbachov para entrevistarle y al día siguiente visitar un orfanato de niños con padres alcoholizados. Te muestra la crudeza de la vida y te enseña a afilar la mirada e investigar más allá de lo obvio. Esto es básico para un escritor.

Usted cuenta que quería ir de corresponsal a Sudamérica, pero la enviaron a Rusia, ¿Cuál fue la primera impresión que tuvo del país más grande del planeta?

Nada más llegar la primera impresión que me dio el paisaje fue de grisura absoluta. Mientras iba en el coche de camino a la ciudad contemplaba un paisaje grande, grises avenidas inacabables y moles de hormigón a cada lado del camino; y para rematar el dramatismo de la situación caían copos de nieve. En esos momentos me dije: ‘¿dónde te has metido?’ Tuve la sensación de estar en un lugar inhóspito, pero a la vez formando parte de la historia. La URSS se venía abajo, todo eran titulares rimbombantes, como la visita de Karol Józef Wojtyła (Juan Pablo II) por primera vez a un país de Europa del Este. Y eso que en América Latina la deuda externa ahogaba a los argentinos y en Perú actuaba Sendero Luminoso. Sin embargo, estos acontecimientos, aunque destacables, no contaban con la textura histórica del fin del siglo XX.

¿De qué manera te ha cambiado Rusia?

En cierto modo sí cambió algo en mi vida. Rusia no tiene punto medio: o te apasiona o la repudias. Por suerte, caí en la primera categoría e intenté zambullirme lo máximo posible

en la cultura, aprendiendo el idioma y leyendo su literatura. En esos cinco inviernos aprendí muchísimo, casi diría que hice una enciclopedia vital porque la panoplia de avatares humanos que afronté se componían de experiencias opuestas e intensas; descubrí la guerra, la bondad, la resignación, la injusticia. Y regresé a España con una novela bajo el brazo, *Cenizas rojas*, como no podía ser de otra manera, después de todas las sensaciones a las que estuve expuesta.

¿Qué significado tiene para usted la lengua rusa?

La literatura rusa, para mí, es como escalar el Himalaya, cuya cúspide aún me queda por alcanzar. Bueno, tampoco terminé de leer todo lo producido en mi idioma. Siento una gran atracción por el ruso. Si paseo por la calle y lo reconozco mis antenas se activan y me arrastran a un paisaje compuesto de ríos e inmensidad. Forma parte de mí, y eso que mi nivel de ruso es de andar por casa, ruso apache lo llamo.

¿Cree que es una lengua hecha a la medida literaria?

Partiendo de que todas lo están, es verdad que el empleo de declinaciones y la construcción de los verbos dotan al ruso de gran flexibilidad y sonoridad. En realidad todas las lenguas lo son, todo depende del orfebre. Sin embargo, se dice que el alemán está dotado para la filosofía. Por eso, creo que el ruso es pura música dúctil. En España, antes teníamos que leer los clásicos rusos de las traducciones que se hacían de la versión francesa. Por suerte, ahora, tenemos buenísimos traductores y eslavistas jóvenes. Me vienen a la cabeza los nombres de Marta Rebón y Joaquín Fernández-Valdés, que ha traducido *Guerra y Paz* para la editorial Alba. ¡Estoy muy contenta!

Vivió en primera persona el asalto a la Casa Blanca de Rusia, ¿cómo recuerda ese momento?

Cuando leo las libretas, primero me oprime el sinsentido de la violencia que se impone como un cuchillo atravesando las cosas impunemente. Me revivo ingenua, inconsciente de la gravedad de los sucesos que cubrí. El parlamento era el único obstáculo que le quedaba por sortear a Borís Yeltsin para aplicar su terapia de choque y las reformas neoliberales. Ante la negativa de los diputados atrincherados en el Soviet Supremo, bombardeó el edificio. Me presenté en la escena con una cazadora abrigadora pero de color butano. Recuerdo a los soldados rusos diciéndome que me quitara la chaqueta, que era el blanco perfecto para los francotiradores apostados en los edificios aledaños. En esos momentos, Rusia estuvo al borde de la guerra civil.

En su libro, constantemente hace referencia al alcoholismo, ¿qué panorama había al respecto en Rusia en los años 90?

Era un problema muy grave. Recuerdo encontrarme habitualmente en el metro a gente que salía del trabajo bolinga. Algunos, incluso, al salir de la estación caían desfallecidos sobre la nieve. Me impresionó mucho que la gente no les prestara atención y siguieran caminando como si nada. En las ciudades de Rusia había una especie de patrulla llamada “el desembriagador”, que recorría las calles en busca de estas personas; las metían en una furgoneta, y tras un manguerazo de agua fría, les daban cobijo para que no pasaran la noche a la intemperie. Los titulares con los que amanecíamos a diario eran de borrachos que habían perdido el sentido bajo la fría noche rusa.

¿Puede una persona acostumbrarse a esa situación?

Me chocó mucho ver a gente bien vestida en las condiciones que te he descrito antes. No pensemos que eran indigentes caídos por la cuesta de la sociedad hacía el lumpen. No te desensibilizas, te adaptas al lugar.

¿Hay diferencias entre el carácter de los rusos y los españoles?

En lo superficial somos muy diferentes, pero sí que hay puntos de conexión fuertes entre los rusos y los hispanos, siempre entendiéndolo desde los constructos sociales. Son los dos pueblos de Europa con la historia más trágica, románticos por excelencia, pues la Revolución de Octubre tenía como finalidad la construcción de la gran utopía sobre la tierra. Además, el Quijote perfectamente podría haber sido un personaje ruso. Y lo berlanguiano, esa mezcla entre surrealismo y humor, también podría ser muy ruso.

Desde Occidente apreciamos que los ciudadanos de la URSS eran reprimidos, pero usted recoge los testimonios de personas que añoraban el antiguo sistema y repudiaban las reformas neoliberales.

Desde luego los años treinta y el stalinismo fueron un infierno sin parangón. No obstante, en los últimos años, la idea de que el gasto militar exacerbado hundiera la URSS es un magnífico escaparate que oculta a una población ávida por los bienes de consumo. Sin embargo, creyeron ingenuamente que conseguirían un Estado democrático de la noche a la mañana. Las recetas que se impusieron fueron equivocadas y los resultados, atroces. Recuerdo el testimonio de un ruso que me comentaba como antes en las tiendas había una única marca de queso, pero, en los años 90, que había cientos de marcas no se podía pagar ninguna. En estas tres últimas décadas, Putin ha sido incapaz de construir una clase media; la sociedad rusa se divide, aún hoy, entre ricos (riquísimos), provenientes de las mafias y de antigua nomenclatura soviética, y podres. No obstante, tampoco me atrevería a decir que en tiempos de la URSS la vida era mejor.

El gran mito de Vladimir Putin.

Los años 90 se caracterizaron por el caos, cada día amanecía con la noticia de una nueva muerte. Esa década se recuerda por los latrocinios contra la población. El mismo Gobierno, cuando se produjo la privatización de la propiedad soviética, realizó un simulacro y entregó a los ciudadanos un bono de 10.000 rublos, que enseguida valieron calderilla por la alta inflación. Si por casualidad eras un jefe soviético designado por el partido en una empresa estatal, tenías las llaves y contabas con el respeto de los trabajadores, te convertías en el amo. Por no decir que las borracheras de Yeltsin salían constantemente en los medios. Putin dijo basta y dio un puñetazo en la mesa. Con él, regresó el zar, el orden y el poder central. Acabó con la anarquía y mejoró, tampoco para tirar coetes, la vida de los rusos. La pobreza llegó a tales extremos en esos años que las personas rebuscaban entre la fruta podrida para encontrar alguna pieza en buen estado. Putin les ha devuelto al tablero internacional como potencia. No se entiende a Putin sin la humillación de los años 90.

Usted recoge una frase dicha por Víktor Chernomyrdin, expresidente del Gobierno Federal de Rusia: “quisimos hacerlo mejor que nunca y salió como siempre”. ¿Esta frase es aplicable para la situación actual del país?

Es una frase muy rusa, que describe una forma concreta de ver el mundo (repite la frase en ruso). Cuando se pronunció aún había ilusión por cambiar. De hecho, ahora no estoy tan segura de que hubiera voluntad de hacer las cosas mejor. En Rusia se han producido

importantes regresiones. Si algo positivo tuvo la etapa de Yeltsin fue la libertad de prensa, que con Putin desaparece. Nada más recordemos el asesinato de Anna Politkóvskaya, periodista que sacó toda la basura y las atrocidades que se estaban cometiendo en Chechenia, a manos de un sicario. O el reciente cierre de la ONG Memorial encargada de desvelar los crímenes del stalinismo. En cuanto a los derechos civiles también se produce una regresión importante. Me comentaban el otro día que hace poco se estrenó un biopic de Elton John censurado, pues casualmente en la película no se hace ninguna mención a la homosexualidad de Elton. Desconozco si salió como siempre; Rusia es un país complicado, una democracia imperfecta. Realmente, tampoco sé si es posible calificarla de democracia.

Quizás, “una sociedad en eterna espera”.

Nunca ha habido en una democracia en puridad. Pasaron del antiguo régimen, de un mundo controlado por los terratenientes y la aristocracia, a una revolución que intentó construir un Estado soviético y que en la práctica dio un resultado imperfecto. Estamos hablando del país más grande del mundo, con llanuras inmensas, cubiertas de permafrost (al menos hasta el momento). Supongo que los rusos no desprecian los poderes fuertes y centralizados, su mayor miedo es la anarquía, que padecieron durante bastante tiempo. Y cuidado: que quede muy claro que no defiendo a Putin.

Estuviste como corresponsal en Chechenia, ¿verdad?

Me encontraba en Moscú cuando en 1994, tres años después de la declaración unilateral de independencia de la República de Chechenia, Yeltsin decide que aquel territorio localizado en el norte del Cáucaso y plagado de filibusteros, debía regresar a la órbita de Moscú. Al estar de corresponsal en Rusia, Chechenia caía bajo mi jurisdicción y me sentí interpelada por la situación de guerra a presentarme y contar todo lo que veía.

¿Ve similitudes entre el conflicto de Chechenia y el que se nos presenta ahora en Ucrania?

Las hay en cuanto a la forma de emplear la política y la amenaza militar para satisfacer la situación interna del país. Al igual que Yeltsin en Chechenia, Putin se ha presentado en la frontera ucraniana para restablecer su poder, con la gran diferencia de que Chechenia, en puridad y según el derecho internacional, era un territorio perteneciente a la Federación rusa, mientras que Ucrania es completamente independiente. Analizando los acontecimientos desde la perspectiva rusa, la OTAN es una amenaza para la seguridad del país. Recuerdo el entusiasmo de cuando finalizó la Guerra Fría. Se apremiaba la construcción de un espacio europeo que fuera desde Lisboa hasta Vladivostok. Lo llamaron la Casa Europea. Nos lo creímos, porque incluso se llegó a hablar de un pacto con la OTAN. Todas las esperanzas e ilusiones se vinieron abajo. En vez de cooperar, la OTAN siguió expandiendo su influencia hacia el este. **Por supuesto que Ucrania, como país soberano, puede pactar y recibir membresía de quien estime oportuno. No obstante, la situación te hace preguntarte: ¿contra quién han estado estos años ampliando sus fronteras?, ¿quién es el enemigo? ¿Rusia? Al finalizar el Pacto de Varsovia, los rusos desmantelaron los complejos militares que tenía en Europa del Este, mientras que la OTAN ha seguido ampliándose y manteniendo las bases nucleares en Holanda e Italia, por poner un ejemplo. Hemos perdido 30 años en los que Europa se podría haber transformado en un territorio libre de alianzas militares y desnuclearizado. Hemos ampliado la división que en el viejo continente se traduce en cicatrices. Ucrania lo está pagando ahora. Es un territorio muy dividido, desde la zona del**

Donbás y Crimea hasta el Dniéper, la mayoría de la población es rusófona, mientras que la otra parte tiende hacia Occidente. Se desbancó a un gobierno prorruso corrupto, pero ha venido otro igual de corrupto que el anterior. No defiendo a Putin, pero tampoco me voy a partir la cara por la OTAN. Al final de estos conflictos solo ganan las industrias militares, mientras que la población, en este caso los pobres ucranianos, lo pierden todo.

Me pregunto, con el despliegue de tropas que se ha realizado y las constantes advertencias, ¿hasta qué punto se puede dar marcha atrás?

Eso es lo preocupante, porque la otra parte no da señales de recular. Después de todo lo acontecido en estas últimas semanas, Putin no puede retirar sus tropas y volver como una gallina. Desde luego seguirá metiendo baza en el Donbás. Lo que nos hacía falta: epidemia, inflación y ahora guerra.

5. “Olga Merino: “Espanya i Rússia tenen les històries més tràgiques d’Europa” (укр. Ольга Меріно: Іспанія та Росія мають найтрагічніші історії в Європі”).

Видання: La Vanguardia

Формат: інтерв'ю

Дата: 26.02.2022

Посилання: <https://www.lavanguardia.com/encatala/20220226/8085276/olga-merino-espanya-russia-tenen-histories-mes-tragiques-europa.amp.html>

Авторка знімає відповідальність за війну з Росії та покладає її лише на Путіна.

Навіть у найгірших кошмарах я не очікував вторгнення, думав, що воно закінчиться сучічками на Донбасі. У

Estic en hoc. Ni en el pitjor dels meus malsons esperava que es consumés una invasió, vaig pensar que es quedaria en

<p>мене немає слів. Я люблю Росію всіма силами, але Путін все більше ускладнює нам цю любов.</p>	<p>escaramusses a la regió del Donbass. No tinc paraules. M'estimo Rússia amb totes les meves forces, però és un amor que Putin ens posa cada vegada més i més difícil.</p>
<p>Закликає до “фінляндизації” України, виправдовує агресію РФ ігноруванням її інтересів НАТО і інтересами представників ВПК. Ігнорування суб’єктності України.</p>	
<p>Найрозумнішим було б "фінляндизація" України. Ми жодним чином не можемо виправдати Росію, агресія Путіна жахлива, але це не заперечує того, що Захід багато років ігнорував відчуття російського приниження. Атлантичний альянс безперервно розширюється на схід. Є багато інтересів військово-промислового комплексу, Росії, але й Сполучених Штатів.</p>	<p>El més raonable hauria estat la finlandització d' Ucraïna. No podem justificar Rússia, de cap manera, l'agressió de Putin és horrible, però això no treu que Occident ha desatès el sentiment d'humiliació russa durant molts anys. L' Aliança Atlàntica ha anat ampliant-se cap a l'est sense parar. Hi ha molts interessos del complex militar-industrial, del de Rússia però també del dels Estats Units.</p>